

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2006 vp

Hallituksen esitys rautatielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä maaliskuuta 2006 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen rautatielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 16/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Hannu Pennanen ja projektipäällikkö Kari Alppivuori, liikenne- ja viestintäministeriö

- lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, oikeusministeriö
- päälakimies Rami Metsäpelto, Ratahallintokeskus
- hallintojohtaja Pertti Saarela, VR-Yhtymä
- liittosihteeri Tarja Turtiainen, Rautatievirkamiesliitto
- pääsihteeri Timo Tanner, Veturimiesten liitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- kaupp- ja teollisuusministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

HALLITUKSEN ESITYS

Uuteen rautatielakiin yhdistetään voimassa oleva rautatielaki ja Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annettu laki. Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin niin sanottu toinen rautatiepaketti. Uudella rautatielailla avataan rautateiden kansallinen tavaraliikenne kilpailulle toisen rautatiepaketin vaatimusten mukaisesti 1.1.2007. Lailla jatketaan voimassa olevalla rautatielailla käynnistettyä tasapuolisten ja syrjimättömien edellytysten luomista rautatieliikenteen kilpailulle. Kotimainen henkilöliikenne sekä Suomen ja Venäjän välinen rautateiden yhdysliikenne jää edelleen yksinomaan VR Osakeyhtiön hoidettavaksi. Muutoin lain painopiste on rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja rautatiejärjestelmän yh-

teentoimivuuden kehittämisessä. Lailla pannaan lisäksi täytäntöön rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annettujen direktiivien muuttamisesta annettu toiseen rautatiepakettiin kuuluva direktiivi. Samalla yhdistetään voimassa oleva Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annettu laki uuteen rautatielakiin. Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annettua lakia, vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia ja kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettua lakia tarkistetaan toimivaltaisen viranomaisen muuttumisen vuoksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2006.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön EU:n toiseen rautatiepakettiin kuuluvat direktiivit sekä ajanmukaistaa rautatieliikennettä koskevaa lainsäädäntöä. Ehdotus johtaisi kotimaisen tavaraliikenteen avaamiseen kilpailulle 1. päivänä tammikuuta 2007. Rautatiepaketin keskeisenä painopistealueena on rautatieturvallisuuden edistäminen ja sitä koskevan sääntelyn yhtenäistäminen. Valiokunta kiinnittää huomiota lakiehdotuksen perusteluihin, joissa todetaan Euroopan yhteisön lähtökohtana olevan, ettei rautatiekuljetusmarkkinoita avata kilpailulle turvallisuuden kustannuksella. Toisaalta nykyistä turvallisuussäätelyä ja nykyisiä rautateiden turvallisuusjärjestelyjä ei myöskään voida pitää perusteena rautatiekuljetusmarkkinoiden tilanteen pysyttämiselle nykyisellään. Tarkoituksena onkin yhdenmukaistaa rautatieturvallisuutta koskevia turvallisuussääntöjä ja teknisiä vaatimuksia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rautatielain ja siihen liittyvien lakien täytäntöönpanossa varmistetaan rautatieliikenteen korkea turvallisuustaso ja sen parantaminen. Kun Rautatievirasto myöntää rautatieyrittäjälle turvallisuustodistuksen tai hyväksyy muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen, tulee näiden täyttää turvallisuusjohtamisjärjestelmille, johdon ja henkilöstön pätevyydelle ja ammattitaidolle, rautatieyrittäjän liikkuvalla kalustolle ja sen huollolle ja kunnossapidolle asetetut edellytykset ja vaatimukset, kuten kalustolle asetettavat kansalliset esimerkiksi ilmastoa koskevat vaatimukset.

Valiokunta pitää hyvänä, että turvallisuustodistuksen myöntämisen tai hyväksymisen yhteydessä taataan lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukainen rautateiden turvallisuuden kehittämi-

nen. Ministeriön, Rautatieviraston ja Euroopan talousalueella toimivien asianomaisten viranomaisten välinen yhteistyö on tässä yhteydessä tärkeätä turvallisuuden kehittämiseksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 11 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden laajuutta arvioitaessa on keskeiseksi riittävyyden kriteeriksi asetettava niin matkustajille kuin ulkopuolisille tahoille mahdollisesti aiheutuvien henkilö- ja esinevahinkojen korvaaminen kaikissa niissä tapauksissa, joissa toiminnan harjoittaja on niistä lain tai sopimuksen perusteella vastuussa. Vakuuttamisvelvollisuudella ei rajoiteta raideliikennevastuulaissa (113/1999) tarkoitettua rautatieliikenteen harjoittajan ankaraa vastuuta. Hallituksen esityksessä todetaan kuitenkin, että vakuuttamisvelvollisuudesta ei rautatieliikenteen kilpailun avauduttua tulisi kuitenkaan muodostaa estettä markkinoille tulolle.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen mukainen rautatiekilpailun avaaminen tavaraliikenteessä aiheuttaa entistä laajempaa rautatietoiminnan viranomaisvalvontaa ja siihen liittyvää viranomaistoimintaa, mikä edellyttää mahdollisimman suurta avoimuutta haettavien toimilupien ja turvallisuustodistusten suhteen. Tämän vuoksi rautatieliikenteen harjoittamisen myöntämiseen liittyvien asiakirjojen osalta tulee noudattaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) mukaista mahdollisimman laajaa julkisuusperiaatetta ottaen huomioon kuitenkin yksityisyyden ja liikesalaisuuden suojan.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. *Määritelmät.* Lain 41—43 §:ssä säädetään ilmoitetun laitoksen nimeämisestä, tehtävistä ja toiminnasta. Lakiehdotuksessa ilmoitettua laitosta ei määritellä. Esityksen perustelujen mukaan ilmoitetut laitokset nimetään erikseen tavanomaista ja suurten nopeuksien rautatiejärjestelmää varten. Toisaalta sama ilmoitettu laitos voi hoitaa myös molempien direktiivien mukai-

sia tehtäviä, kunhan ilmoitettu laitos täyttää molempien yhteentoimivuusdirektiivien liitteissä VII määrätty vaatimukset. Valiokunta ehdottaa määritelmää ilmoitetusta laitoksesta otettavaksi pykälän uuteen 21 kohtaan. Ilmoitetulla laitoksella tarkoitetaan viranomaista tai suomalaista oikeushenkilöä, joka tekee osajärjestelmien tarkastuksia tai yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimuksenmukaisuuden tai käyttöönsoveltuuden arviointia.

Uuden kohdan johdosta valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen 20 kohtaan. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

6 §. Toimiluvan myöntämisen edellytykset. Pykälän 2 momentin mukaan liikkeenjohtotehtäviin määrätty henkilö ei täytä hyvämaineisuuden vaatimusta, jos hänet on tuomittu säännöshetimituksessa määriteltyihin rangaistuksiin.

Lakiehdotuksen 7 §:stä ilmenee, että hyvämaineisuutta koskevat tiedot liitetään hakemusasiakirjoihin. Menettelyksi on valiokunnan saaman tiedon mukaan tarkoitettu, että liikkeenjohtotehtäviin määrätty itse hankkii tarvittavat itseään koskevat tiedot. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista osa sisältyy kuitenkin rikosrekisteriin, osa sakkorekisteriin. Rikosrekisterilailla (770/1993) on pyritty yksityiskohtaisesti sääntelemään ne tilanteet, joissa rikosrekisteristä voidaan luovuttaa ote. Sen 6 §:n 1 momentin mukaan yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa tarkoitusta varten. Lakiin otettiin vuonna 2002 erityinen säännös otteen antamisesta henkilölle tämän hakeutuessa tehtävään, johon kuuluu työskentely alaikäisten parissa. Oikeusministeriön mukaan asianmukaisinta olisikin, että henkilön oikeudesta saada ote nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 6 §:ssä tarkoitetuista tiedoista säädettäisiin rikosrekisterilaissa.

Sakkorekisteristä sen sijaan on säännökset lokakuussa 2002 voimaan tullessa sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Lain 50 §:n mukaan sakkorekisteristä saa antaa tietoa niille, joiden oikeudesta tietojen saantiin sää-

detään erikseen lailla. Tällaisia säännöksiä ei sisälly ehdotettuun rautatielakiin.

Valiokunta toteaa, että asian tässä vaiheessa on asianmukaisinta lisätä pykälän 2 momenttiin säännös siitä, että liikkeenjohtotehtäviin määrättyllä henkilöllä on oikeus saada toimiluvan myöntämistä varten itseään koskeva ote rikosrekisterilaissa tarkoitettu rikosrekisteristä sekä sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitettu sakkorekisteristä. Valiokunta korostaa kuitenkin, että nyt korjattu säännös ei poista tarvetta rikosrekisterilain täydentämiseen myöhemmässä vaiheessa.

Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen momentin muotoiluun.

10 §. Rautatieliikenteen harjoittamiseen vaikuttavat muutokset rautatieyrityksen toiminnassa. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voi salassapitosäännösten estämättä vaatia selvityksen luvanhaltijalta tietyissä tilanteissa. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että muotoilu on varsin erikoinen, koska salassapitosäännökset eivät sinänsä estä vaatimasta selvitystä, ja että tarkoituksena lieenee ollut, että luvanhaltija on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan selvityksen. Koska yksityisiä toimijoita koskee vain harvat salassapitosäännökset, onkin kyseenalaista, onko ylimalkaan olemassa luvanhaltijoihin kohdistuvia salassapitosäännöksiä. Pikemminkin on kyse siitä, ettei luvanhaltija voi olla antamatta sellaisiakaan tietoja, joita se pitää omina liike- ja ammattisalaisuuksinaan. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi siten, että momentin ensimmäisestä virkkeestä poistetaan sanat "salassapitosäännösten estämättä". Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluun.

17 §. Puitesopimus ja sen julkisuus. Pykälän 3 momentissa on erityissäännökset puitesopimuksen julkisuudesta. Hallituksen esityksen mukaan tieto puitesopimuksesta ja pääpiirteet sovitusta ratakapasiteetista ovat julkisia ja muilta osin sopimuksen julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia. Muotoilu viittaa siihen, että tiedot ei-

vät ehkä muutoin olisi julkisia. Muotoilusta saatettaisiin vastakohtaisuuspäätelmän kautta muodostaa johtopäätöksiä julkisuuslain soveltamisesta laajemminkin.

Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa muotoilua, jolla ei ole säännöksen tarkoitusta laajempaa vaikutusta julkisuuslain soveltamiseen ja jota on käytetty vastaavankaltaisissa tilanteissa, kun on haluttu varmistaa tiettyjen tietojen julkisuus. Valiokunta ehdottaakin säädettäväksi, että siitä riippumatta, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, julkisia ovat tieto puitesopimuksesta ja pääpiirteet siinä sovitusta ratakapasiteetista.

Pykälän 3 momentin viimeisessä virkkeessä ehdotetaan annettavaksi Rautatievirastolle oikeus muutoin salassapidettäviin puitesopimuksen ja sen neuvottelua koskeviin tietoihin. Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että säännös näyttää olevan syytä siirtää omaksi momentikseen, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa viimeisen virkkeen siirtämistä 4 momentiksi. Muotoilun mukaan viranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kyseiset tiedot. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaisen sääntelyn yhteydessä asianmukaisena, että viranomaisen tietojensaantioikeus ulotetaan vain sen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiin tietoihin¹. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi sääntelyä tarkistettavaksi niin, että tietojensaantioikeus ulottuu vain valvonnan kautta välttämättömiin tietoihin.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

28 §. *Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset.* Liikenne- ja viestintäministeriö on esittänyt pykälän 2 momentin 3 kohtaa täsmennettäväksi siten, että Rautatievirasto voi antaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarkemmat määräykset liikkuva-
vasta kalustosta ja sen käyttämisestä liikenteeseen. Säännös on tässä muodossa lakiehdotuksen mukaista säännöstä tarkkarajaisempi ja vastaa voimassa olevan Euroopan laajuisen rauta-

tiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annetun lain (561/2002) 3 §:n 3 momentin 2 kohtaa, joka on tarkoitus korvata ehdotetulla säännöksellä. Lisäksi säännös muutetussa muodossaan vastaa tarkemmin hallituksen esityksen perusteluja. Valiokunta on tämän vuoksi tehnyt vastaavan muutoksen momentin muotoiluun.

33 §. *Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen.* Valiokunta on tehnyt kielellisen korjauksen pykälän 2 momenttiin.

65 §. *Oikaisuvaatimus.* Pykälässä säädetään oikaisuvaatimusmenettelystä. Jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädetyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, on ohje tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä hallintolain (434/2003) 46 §:n 1 momentin mukaan annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa. Hallintolain 46 §:n 1 momentti huomiota ottaen lakiehdotuksen oikaisuvaatimuksen liittämistä koskeva säännös on muutettava koskemaan kaikkia oikaisuvaatimusmenettelyssä ensi vaiheessa käsiteltäviä päätöksiä.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että ehdotettuun 65 §:ään ei sisälly oikaisuvaatimusmenettelyn yhteydessä käytettävää säännöstä siitä, että oikaisuvaatimuksen kohteena olevaan päätökseen ei saa samalla hakea muutosta valittamalla.

Tämän johdosta valiokunta ehdottaa esityksen 3 momentissa olevaa säännöstä vaatimuksenmukaisuustodistuksesta tai tarkastustodistuksesta siirrettäväksi 1 momentin 5 kohtaan, sekä 2 ja 3 momenttia korvattavaksi uudella 2 momentilla, jossa säädetään siitä, että päätökseen, joka on oikaisuvaatimuksen kohteena, ei saa samalla hakea muutosta valittamalla, sekä oikaisuvaatimusohjeiden liittamisestä päätökseen.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös siihen, että lakiehdotuksessa käytetty ilmaisu päätökseen tyytymätön sopii huonosti hallintolain käytön järjestelmään. Hallintolainkäyttölain mukaan päätökseen saa hakea muutosta se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta päätös vä-

¹ PeVL 42/2005 vp, s. 3/II

littömästi koskee eli materiaallinen asianosainen. Tämä on myös pakollisen oikaisuvaatimusmenettelyn tulkinallinen lähtökohta. Koska oikaisuvaatimusmenettely kuuluu muodollisesti hallintolain eikä hallintolainkäyttölain soveltamisalaan, sopiva ilmaisu tällaisessa yhteydessä on asianosainen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 1 momentissa säädettäväksi niistä tilanteista, joissa asianosainen saa hakea oikaisua Rautatievirastolta.

Uuden 2 ja 3 momentin korvaavan 2 momentin johdosta hallituksen esityksen 4 momentista tulee 3 momentti.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

66 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin säännökset eräiden valitusten ohjaamisesta markkinaoikeuteen ovat epäselviä useammassa suhteessa. Muutosta haetaan 52 §:n nojalla 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamisesta johtuvista erimielisyyksistä antamiin päätöksiin valittamalla markkinaoikeuteen, kun sen sijaan ministeriön, Rautatieviraston ja Ratahallintokeskuksen ehdotetun lain nojalla antamaan päätökseen saisi "muutoin hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään". Muutoksenhakua markkinaoikeuteen koskeva säännös jättää näin avoimeksi, missä järjestyksessä eli mitä prosessinormistoa noudattaen markkinaoikeuteen voidaan tehdä muutoksenhakemus.

Valiokunta ehdottaa muotoilua, joka tekee selväksi, että muutoksenhaku Rautatieviraston päätöksistä koskee sekä oikaisuvaatimuksen johdosta ratkaistuja asioita (65 §) että muutoksenhakua sellaisista lakiehdotuksissa muutoin säännellyistä päätöksentekotilanteista, joissa ei ehdotuksen mukaan olisi noudatettava ensi vaiheessa pakollista oikaisuvaatimuskäsittelyä.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset 1 momentin muotoiluun.

68 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia. Luvattomasta rautatieliikenteen harjoittamisesta ei ehdoteta nimenomaista mainintaa syyksiluettavuus-

desta. Nykyisen rautatielain säätämisen aikaan vuonna 2003 olettamana oli, että rikoslain ulkopuolisissa säännöksissä, joista oli säädetty rangaistukseksi enintään sakkoa tai 6 kuukautta vankeutta, rangaistaviksi säädetyt teot olisivat rangaistavia myös tuottamuksellisina, jollei säännöksen luonteesta muuta johdu. Sen sijaan 1.1.2004 voimaan tulleen rikoslain yleisen osan muutoksen jälkeen oletama on toinen: jollei toisin säädetä, uudistuksen jälkeen annetussa rangaistussäännöksessä rangaistavaksi säädetty teko on rangaistava ainoastaan tahallisuutena (RL 3:5). Oikeusministeriö on kiinnittänyt valiokunnan huomiota siihen, että mikäli tarkoitus on, että luvaton rautatieliikenteen harjoittaminen on rangaistava myös huolimattomuudesta tehtynä, tästä on säädettävä nimenomaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriö on todennut, että tarkoituksena on, että luvaton rautatieliikenteen harjoittaminen säädetään rangaistavaksi ainoastaan tahallisuudesta tehtynä, koska tekoon tuskin edes voitaisiin syyllistyä huolimattomasti tehtynä. Valiokunta toteaa, että näin ollen pykälän 1 momenttia ei ole tarvetta muuttaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asiantuntijakuulemisessa todennut, että myös 2 momentissa tarkoitettut teot on syytä säätää rangaistaviksi ainoastaan tahallisuudesta tehtyinä.

Ehdotettu 2 momentti vastaa voimassa olevan lain rangaistussäännöstä lukuun ottamatta 3 kohtaa, joka on uusi. Oikeusministeriö on kiinnittänyt valiokunnan huomiota siihen, että momentin 3 ja 4 kohta ovat laillisuusperiaatteen kannalta perin ongelmallisia. Kohdissa viitataan lain 53 ja 54 §:ssä säädettyihin edellytyksiin ja vaatimuksiin. Rangaistussäännöksen perusteista tai mainituista pykälästä ei kuitenkaan ilmene, mitä rangaistussäännöksessä ilmaistuilla edellytyksillä tai vaatimuksilla viitatuissa pykälissä tarkoitetaan. Täsmällisyysongelmaa ei ole omiaan vähentämään myöskään se seikka, että vähäiset teot eivät ole rangaistavia. Perusteluissa ei lainkaan selosteta, millaisissa tapauksissa rangaistavaksi ehdotettut teot olisivat vähäisiä ja mitkä teot olisivat tyypiltään sellaisia, jotka olisivat rangaistavia ehdotetun säännöksen nojalla tai jonkun ankaramman säännöksen nojalla.

Valiokunta toteaa, että vähäisenä voitaisiin olosuhteista riippuen pitää tekoa, jossa ratakapasiteettia käytetään 22 §:n vaatimusten vastaisesti. Vähäisistä teoista voisi myös olla kyse silloin, kun joku liikkuu tai oleskelee asiattomasti ratapiha-alueella, ratalinjalla, rautatiesillalla tai rautatietunnelissa, joka ei ole yleisön käytettävissä.

Laillisuusperiaatteen johdosta valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi siten, että 3 ja 4 kohdat yhdistetään siten, että siinä säädetään rangaistavaksi radanpitoon liittyvän liikenteen tai museoliikenteen harjoittaminen ilman 55 §:ssä tarkoitettua liikennöintilupaa. Näin 53 §:ssä tarkoitettua radanpitoon liittyvän liikenteen harjoittaminen ja 54 §:ssä tarkoitettua museoliikenteen harjoittaminen sidotaan 55 §:ssä tarkoitettuun liikennöintilupaan. Rangaistavaa on tällaisen liikenteen harjoittaminen ilman liikennöintilupaa.

Tällöin ehdotettu 2 momentin 5 kohta siirtyy 4 kohdaksi.

Pykälän 2 ja 3 momentissa olevat lausekkeet, joilla vähäiset teot suljetaan rangaistavuuden ulkopuolelle, eivät vastaa vallitsevaa kirjoittamis-

tapaa, ja valiokunta on muuttanut muotoiluja vallitsevan kirjoittamistavan mukaisiksi.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

70 §. Siirtymäsäännökset. Siirtymäsäännökseen valiokunta ehdottaa uutta 5 momenttia, jolla turvattaisiin voimassa olevan rautatielain nojalla kesän aikana tehtävien ratakapasiteetin jakamista koskevien Ratahallintokeskuksen päätösten soveltaminen uuden joulukuussa 2006 alkavan rautatieliikenteen aikataulun aikana. Uuden momentin johdosta 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Rautatielaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 § (Kuten HE)

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
(1—19 kohta kuten HE)

20) yhteisillä turvallisuusmenetelmillä rautatieturvallisuudsdirektiivin 6 artiklassa tarkoitettua turvallisuuden tason ja turvallisuustavoitteiden saavuttamisen ja muiden turvallisuusvaati-

musten noudattamisen arviointia kuvaamaan kehitettyjä menetelmiä;

21) *ilmoitetulla laitoksella viranomaista tai suomalaista oikeushenkilöä, joka tekee osajärjestelmien tarkastuksia tai yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimuksenmukaisuuden tai käytösoveltuvuuden arviointoja. (Uusi)*

3 ja 4 §
(Kuten HE)

2 luku

Rautatieliikenteen harjoittaminen

5 §
Toimilupa
(Kuten HE)

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Liikkeenjohtotehtäviin määrätty henkilö ei täytä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua hyvämaineisuuden vaatimusta, jos hänet on tuomittu viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen vakavasta työsuhdetta, elinkeinon harjoittamista, kirjanpitoa, velkasuhdetta, liikenteen harjoittamista taikka liikenneturvallisuutta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta ja teko osoittaa hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan rautatieliikennettä. Sama koskee tullimääräysten rikkomista siinä tapauksessa, että haki-
jan tarkoituksena on ryhtyä harjoittamaan kansainvälistä rautatieliikennettä. *Liikkeenjohtotehtäviin määrätty henkilö on oikeus saada toimiluvan myöntämistä varten itseään koskeva ote rikosrekisterilaissa (770/1993) tarkoitetusta rikosrekisteristä sekä sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitetusta sakkorekisteristä.*

(3—5 mom. kuten HE)

7—9 §
(Kuten HE)

10 §

Rautatieliikenteen harjoittamiseen vaikuttavat muutokset rautatieyrityksen toiminnassa

(1 mom. kuten HE)

Ministeriö voi (*poist.*) vaatia selvityksen, jos luvanhaltijan oikeudellinen asema muuttuu siten, että sillä voi olla vaikutusta luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamiseen. Ministeriön on arvioitava toiminnan jatkamisen edellytykset mahdollisimman pian saatuaan luvanhaltijalta tarvittavan selvityksen.

(3 mom. kuten HE)

11 ja 12 §
(Kuten HE)

3 luku

Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavat palvelut ja ratamaksu

13—15 §
(Kuten HE)

4 luku

Rataverkon käyttö ja ratakapasiteetti

16 §
(Kuten HE)

17 §

Puitesopimus ja sen julkisuus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Siitä riippumatta, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, julkisia ovat tieto puitesopimuksesta ja pääpiirteet siinä sovitusta ratakapasiteetista (poist.).

Rautatievirastolla on kuitenkin oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä puiteso-

pimuksia koskevista neuvotteluista, sopimusten tekemisestä ja niiden perusteista sekä puitesopimusten ehdoista, jos tietojen saaminen on viraston tehtävien kannalta välttämätöntä. (Uusi)

18—26 §
(Kuten HE)

5 luku

Rautatiejärjestelmän turvallisuus ja yhteentoimivuus

27 §
(Kuten HE)

28 §

Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset

(1 mom. kuten HE)

Rautatievirasto voi antaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarkemmat määräykset:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) *liikkuvasta kalustosta ja sen käyttämisestä liikenteeseen.*

(3 ja 4 mom. kuten HE)

29—32 §
(Kuten HE)

33 §

Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Rautatieyrityksen on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle turvallisuustodistukseen vaikuttavista muutoksista ja kun se ottaa palvelukseensa uusia turvallisuustehtäviä hoitavia henkilöstöryhmiä tai ottaa käyttöönsä uutta liikkuva kalustoa. Ratahallintokeskuksen on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle rataver-

kon ja sillä olevien laitteiden tai kunnossapidon tai sitä koskevien menettelyjen oleellisista muutoksista sekä muista turvallisuuslupaan vaikuttavista merkittävistä muutoksista.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

34—50 §
(Kuten HE)

6 luku

Säätelyelin ja sen tehtävät

51 ja 52 §
(Kuten HE)

7 luku

Erinäiset säännökset

53—64 §
(Kuten HE)

65 §

Oikaisuvaatimus

Asianosainen saa hakea oikaisua Rautatievirastolta, jos päätös koskee:

1) yksittäistä etusijajärjestystä ratakapasiteetin jaossa;

2) ratamaksua;

3) ratakapasiteetin jakamista; (*poist.*)

4) kiireellisen ratakapasiteetin myöntämistä; tai

5) *ilmoitetun laitoksen vaatimuksenmukaisuustodistuksen tai tarkastustodistuksen myöntämistä (Uusi).*

Päätökseen, josta saa hakea oikaisua, ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Oikaisua on haettava 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

(3 mom. kuten HE:n 4 mom.)

66 §

Muutoksenhaku

Rautatieviraston ja Ratahallintokeskuksen 64 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. Rautatieviraston päätökseen, jonka Rautatievirasto tekee 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamista tai niiden hinnoittelua koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi 52 §:n nojalla, haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen (poist.) siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Rautatieviraston 65 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutoin antamaan päätökseen samoin kuin Ratahallintokeskuksen ja ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

(2 mom. kuten HE)

67 §

(Kuten HE)

68 §

Rangaistussäännökset

(1 mom. kuten HE)

Joka tahallaan

(1 ja 2 kohdat kuten HE)

3) harjoittaa radanpitoon liittyvää liikennettä tai museoliikennettä ilman 55 §:ssä tarkoitettua liikennöintilupaa,

(4 kohta kuten HE:n 5 kohta)

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rautatielainsäädännön rikkomisesta sakkoon (poist.).

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta 35 §:n 1 momentin tai 45 §:n 1 momentin vastaisesti tai 28 §:n 2 momentin nojalla annetun määräyksen vastaisesti ottaa käyttöön, parantaa tai uudistaa osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän tai käyttää sitä, saattaa sen markkinoille, pitää kaupan, myy tai muuten luovuttaa sen, on tuomittava, jollei teko (poist.) ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusvaatimusten rikkomisesta sakkoon.

(4 mom. kuten HE)

69 §

(Kuten HE)

70 §

Siirtymäsäännökset

(1—4 mom. kuten HE)

Vanhan lain 4 luvun mukaisesti tehtyjä ratakapasiteetin jakamista koskevia Ratahallintokeskuksen päätöksiä sovelletaan sellaisinaan siihen saakka, kunnes ratakapasiteetin jakamisesta 22 §:n nojalla muuta päätetään. (Uusi)

(6 ja 7 mom. kuten HE:n 5 ja 6 mom.)

LiVM 11/2006 vp — HE 16/2006 vp

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Eero Reijonen /kesk
vpj.	Matti Kangas /vas	Pertti Salovaara /kesk
jäs.	Leena Harkimo /kok	Arto Seppälä /sd
	Saara Karhu /sd	Timo Seppälä /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Lasse Virén /kok
	Reino Ojala /sd (osittain)	Raimo Vistbacka /ps
	Reijo Paajanen /kok	vjäs. Lyly Rajala /kok.
	Erkki Pulliainen /vihr	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.